

تاریخ: ۹۷/۳/۱
شماره: ۶۹۰۲۲۳
پیوست:

بسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

وزیر

آیین نامه
دوره های تحصیلی کاردانی / کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی
(ویژه دانشگاه های سطح ۱ و ۲ دولتی)

مقدمه

با استناد به قانون اهداف، وظائف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مصوب ۱۳۸۳/۵/۱۸ مجلس شورای اسلامی و در اجرای مفاد ماده ۲ "سیاست ها و ضوابط اجرایی حاکم بر آمایش آموزش عالی در جمهوری اسلامی ایران" (موسوم به طرح آمایش) مصوب ۱۳۹۴/۱۲/۱۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی، آیین نامه دوره های تحصیلی به شرح زیر تدوین می گردد. این آیین نامه در دو بخش عمومی و اختصاصی همراه با پیوست تعاریف، تنظیم شده است.

ماده ۱. هدف

هدف از تدوین این آیین نامه، انتظام بخشیدن به امور تحصیلی دانشجویان از طریق تعیین چارچوب قانونی برای اجرای هماهنگ، یکپارچه و صحیح برنامه های آموزشی و پژوهشی دانشگاه ها و مؤسسه های آموزش عالی کشور به منظور تربیت نیروی انسانی متخصص، متعهد، آشنا با علم و آخرین دستاوردهای علمی، و منطبق با نیازهای جامعه، در راستای بهره گیری بهینه از ظرفیت های موجود برای ارتقای سطح کیفی آموزش و پژوهش در دوره کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی است. دوره های تحصیلی «دکتری عمومی رشته دامپزشکی» و «دستیاری دوره های تخصصی»، یا شیوه های پذیرش مانند «کارشناسی ارشد پیوسته»، «دکتری مستقیم»، «دکتری پیوسته»، دارای مقررات ویژه خود هستند و از آیین نامه های جداگانه پیروی می کنند.

بخش نخست: مواد عمومی

ماده ۲. شرط ورود به دانشگاه، تأیید شایستگی های عمومی از طریق پذیرفته شدن در آزمون ورودی و یا کسب پذیرش از دانشگاه طبق ضوابط و مقررات مصوب وزارت است.

ماده ۳. آموزش در دانشگاه مبتنی بر نظام واحدی است.

۱

تاریخ: ۹۷، ۳، ۱
شماره: ۲، ۲۳، ۵۹۹
پیوست:

بسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

وزیر

ماده ۴. دانشگاه موظف است برای دوره‌ای که مجوز آن را از مراجع قانونی دریافت نموده است، دانشجو بپذیرد و فقط برنامه‌های آموزشی و درسی که بر اساس ضوابط ابلاغی وزارت تدوین گردیده است، را اجرا نماید.

ماده ۵. آموزش رایگان برای هر دانشجو، در هر دوره تحصیلی صرفاً یکبار امکان‌پذیر است.
تبصره. دانشجوی مشمول آموزش رایگان، در صورت حذف غیرموجه درس به تشخیص دانشگاه یا به-دست نیاوردن نمره قبولی در هر درس، برای انتخاب مجدد همان درس یا درس جایگزین آن، موظف به پرداخت هزینه درس مطابق تعرفه مصوب هیئت امنای دانشگاه است.

ماده ۶. حضور دانشجو در تمام جلسات کلاس درس دوره های تحصیلی حضوری الزامی است.
تبصره. اگر دانشجو در درسی بیش از ۳/۱۶ جلسات کلاس و یا در جلسه امتحان پایان نیمسال همان درس، غیبت کند، نمره آن درس صفر خواهد شد. در صورتی که به تشخیص شورای آموزشی دانشگاه، غیبت دانشجو موجه تشخیص داده شود، آن درس صفر، از مجموع درس‌های آن نیمسال حذف می‌شود.

ماده ۷. پیشرفت تحصیلی دانشجو در هر درس، توسط عضو هیئت علمی یا مدرس همان درس و بر اساس حضور، شرکت در فعالیت‌های کلاسی و نتایج امتحانات ارزشیابی می‌شود.
تبصره. برگزاری آزمون کتبی برای درس‌های نظری الزامی است.

ماده ۸. سقف مدت مجاز تحصیل در هر دوره محدود است و با اتمام سنوات مجاز، امکان تحصیل در آن دوره از دانشجو سلب می‌شود.
تبصره. ادامه تحصیل دانشجوی مشروط «در سنوات مجاز»، منوط به تأیید مراجع قانونی دانشگاه است.

بخش دوم: مواد اختصاصی

الف- دوره کاردانی و کارشناسی (پیوسته و ناپیوسته)

ماده ۹. مدت مجاز تحصیل در دوره کاردانی (پیوسته و ناپیوسته) و کارشناسی ناپیوسته ۴ نیمسال و در دوره کارشناسی پیوسته ۸ نیمسال است.
تبصره. دانشگاه اختیار دارد، مدت مجاز را حداکثر تا ۲ نیمسال افزایش دهد.

تاریخ: ۹۷،۳،۱
شماره: ۲،۳۳۰،۴۹
پیوست:

بسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

وزیر

ماده ۱۰. تحصیل هم‌زمان دانشجوی دوره کارشناسی به شیوه حضوری در کلیه دانشگاه‌ها (دولتی و غیردولتی) ممنوع است.

تبصره ۱. دانشجوی دوره کارشناسی می‌تواند هم‌زمان، در دوره‌های غیرحضوری که منتهی به مدرک تحصیلی می‌شود، تحصیل کند.

تبصره ۲. تحصیل هم‌زمان دانشجویان استعدادهای درخشان دوره کارشناسی بر اساس مصوبات مراجع قانونی وزارت انجام می‌شود.

ماده ۱۱. انتخاب حداقل ۱۲ واحد در هر نیمسال برای دانشجو الزامی است.

تبصره. در صورتی که دانشگاه به هر دلیل با حذف واحدهای درسی دانشجو موافقت کند و این امر منجر به کاهش تعداد واحدهای دانشجو از حدنصاب شود، آن نیمسال به‌عنوان یک نیمسال کامل جزو سنوات تحصیلی وی محسوب می‌شود.

ماده ۱۲. دانشجوی دوره‌های کاردانی ناپیوسته و کارشناسی پیوسته می‌تواند در صورت دارا بودن شرایط «در همان دانشگاه» و در صورت موافقت دانشگاه، مشروط به امکان ادامه تحصیل در «سنوات مجاز باقیمانده»، رشته تحصیلی خود را تغییر دهند.

تبصره ۱. دانشجو در هر دوره تحصیلی فقط یک بار می‌تواند با رعایت ضوابط تغییر رشته دهد.

تبصره ۲. تغییر رشته دانشجو در دوره کاردانی پیوسته و کارشناسی ناپیوسته ممنوع است.

تبصره ۳. در صورت تغییر رشته، معادل‌سازی دروس فقط در دوره‌های هم‌عرض مجاز است.

ماده ۱۳. انتقال دانشجو، در صورت تأیید دانشگاه مبدأ و موافقت دانشگاه مقصد، بلامانع است.

تبصره. انتقال دانشجو از دانشگاه غیردولتی به دولتی، از شهریه‌پرداز به رایگان، از غیرحضوری به نیمه حضوری و حضوری ممنوع، ولی عکس آن مجاز است.

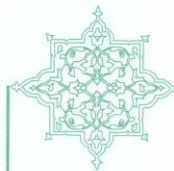
ماده ۱۴. دانشگاه موظف است برای هدایت تحصیلی دانشجویان از زمان پذیرش، یکی از اعضای هیئت علمی مرتبط با رشته تحصیلی دانشجو را به عنوان «راهنمای آموزشی» تعیین و بر اساس سازوکار مصوب دانشگاه، بر نحوه عملکرد او نظارت کند.

تاریخ: ۹۷، ۳، ۱
شماره: ۲، ۴۳، ۶۹
پیوست:

بسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

وزیر

ماده ۱۵. نمره ارزشیابی از هر درس به صورت عددی از صفر تا ۲۰ محاسبه می‌شود و حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۰ و میانگین کل قابل قبول در هر نیمسال ۱۲ است و چنانچه میانگین نمرات دانشجو در هر نیمسال تحصیلی کمتر از ۱۲ باشد؛ آن نیمسال، مشروط تلقی می‌شود. سقف مجاز مشروط اعم از متوالی یا متناوب، در دوره کاردانی و کارشناسی ناپیوسته دو نیمسال و در دوره کارشناسی پیوسته ۳ نیمسال است.

ماده ۱۶. در صورتی که دانشجوی منصرف یا محروم از تحصیل در دوره کارشناسی پیوسته حداقل ۶۸ واحد درسی (شامل حداکثر ۱۰ واحد دروس عمومی و مابقی از سایر دروس دوره) را با نمره قبولی بگذراند و میانگین کل واحدهای اخذ شده وی ۱۲ یا بالاتر باشد، می‌تواند مدرک دوره کاردانی همان رشته را دریافت کند. در غیر این صورت به چنین دانشجویی و همچنین به دانشجوی منصرف یا محروم از تحصیل در دوره کاردانی و کارشناسی ناپیوسته، فقط یک گواهی، مبنی بر تعداد واحدهای گذرانده شده داده خواهد شد.

تبصره. مدرک کاردانی حسب تقاضای مستند دانشجو و صرف نظر از وجود دوره کاردانی مصوب در آن رشته یا مجری بودن دانشگاه محل تحصیل دانشجو، صادر می‌شود.

ماده ۱۷. ملاک دانش آموختگی برای دوره‌های کاردانی، کارشناسی پیوسته و ناپیوسته، گذراندن کلیه واحدهای دوره و داشتن میانگین کل حداقل ۱۲ در پایان دوره است.

ماده ۱۸. تاریخ دانش آموختگی، زمان ثبت آخرین نمره درس دانشجو در اداره آموزش دانشگاه است.

ب- دوره کارشناسی ارشد

ماده ۱۹. مدت مجاز تحصیل در دوره کارشناسی ارشد ۴ نیمسال یا ۲ سال است.

تبصره ۱. در صورتیکه دانشجو در مدت مقرر دانش آموخته نشود، دانشگاه اختیار دارد مدت تحصیل وی را حداکثر تا دو نیمسال افزایش دهد.

تبصره ۲. تحصیل هم‌زمان دانشجوی دوره کارشناسی ارشد در کلیه شیوه‌های آموزشی و در کلیه دانشگاه‌ها (دولتی و غیردولتی) ممنوع است.

ماده ۲۰. تعداد واحدهای درسی در دوره کارشناسی ارشد، حداقل ۲۸ و حداکثر ۳۲ است که از این

تاریخ: ۹۷/۳/۱
شماره: ۲۴۳۰۴۹
پیوست:

بسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

وزیر

تعداد ۴ تا ۶ واحد مربوط به پایان نامه و باقی مانده به صورت واحدهای آموزشی است.

ماده ۲۱. انتخاب حداقل ۸ واحد در هر نیمسال برای دانشجوی الزامی است. تبصره. در صورتی که دانشگاه به هر دلیل با حذف واحدهای درسی دانشجوی موافقت کند و این امر منجر به کاهش تعداد واحدهای دانشجوی از حدنصاب شود، آن نیمسال به عنوان یک نیمسال کامل جزو سنوات تحصیلی وی محسوب می شود.

ماده ۲۲. «تغییر رشته» یا «انتقال» دانشجوی دوره کارشناسی ارشد در همان دانشگاه یا سایر دانشگاهها (دولتی و غیردولتی) ممنوع است.

ماده ۲۳. نمره ارزشیابی هر درس به صورت عددی از صفر تا ۲۰ محاسبه می شود و حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۲ است. میانگین کل قابل قبول در هر نیمسال ۱۴ است و چنانچه میانگین نمرات دانشجوی در هر نیمسال تحصیلی کمتر از ۱۴ باشد دانشجوی در آن نیمسال مشروط تلقی می شود. سقف مجاز مشروط اعم از متوالی یا متناوب، در دوره کارشناسی ارشد ۲ نیمسال است.

ماده ۲۴. دانشجوی پس از انجام کار تحقیقاتی خود و تدوین پایان نامه و تأیید استاد راهنما، مجاز است در حضور هیئت داوران از پایان نامه خود دفاع کند.

ماده ۲۵. نمره پایان نامه در میانگین کل محاسبه نمی شود و ارزشیابی آن به صورت کیفی و به شرح زیر انجام می شود:

- مردود (کمتر از ۱۴)
- قبول با درجه: متوسط (۱۵/۹۹ - ۱۴)، خوب (۱۶ - ۱۷/۹۹)، خیلی خوب (۱۸ - ۱۸/۹۹) و عالی (۱۹ - ۲۰)

ماده ۲۶. ملاک دانش آموختگی، گذراندن کلیه واحدهای دوره، داشتن میانگین کل حداقل ۱۴ و موفقیت در دفاع از پایان نامه است.

تبصره ۱. چنانچه میانگین کل دانشجوی کارشناسی ارشد پس از گذراندن تمام واحدهای درسی دوره کمتر از ۱۴ باشد اجازه دفاع از پایان نامه را ندارد و تنها یک نیمسال «با رعایت سقف مجاز سنوات تحصیلی» به وی فرصت داده می شود تا مجدداً با انتخاب حداکثر ۸ واحد از درس هایی که در آن نمره بین ۱۲ تا ۱۴ را احراز کرده است، میانگین کل دوره را به استثنای پایان نامه به ۱۴ برساند تا به وی

۵

تاریخ: ۹۷، ۳، ۱
شماره: ۲، ۴۳-۴۹
پیوست:

بسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

وزیر

اجازه دفاع از پایان نامه داده شود.

تبصره ۲. دانشگاه می‌تواند به دانشجویی که به هر دلیل نتواند در سنوات مجاز دوره تحصیلی را به پایان برساند، برابر ضوابط فقط گواهی گذراندن واحدهای درسی را اعطا کند.
تبصره ۳. تاریخ دانش‌آموختگی، روز دفاع و کسب درجه قبولی از پایان‌نامه است.

ماده ۲۷. چنانچه دانشجو در حین تحصیل و انجام پژوهش و تدوین پایان‌نامه مرتکب تخلف علمی (جعل، تقلب، کپی‌برداری و مانند اینها) شود و تخلف او از سوی دانشگاه تأیید گردد، از ادامه تحصیل محروم و اخراج می‌شود.
تبصره. احراز و اثبات تخلف علمی دانشجو پس از اتمام تحصیلات از سوی دانشگاه، منجر به ابطال مدرک تحصیلی صادر شده خواهد شد.

ج- دوره دکتری تخصصی

ماده ۲۸. مدت مجاز تحصیل در دوره دکتری تخصصی حداقل ۶ و حداکثر ۸ نیمسال است و تحصیل در این دوره به صورت تمام وقت است.
تبصره ۱. در صورتیکه دانشجو در مدت مقرر دانش‌آموخته نشود، دانشگاه اختیار دارد مدت تحصیل وی را حداکثر تا دو نیمسال افزایش دهد.
تبصره ۲. تحصیل هم‌زمان دانشجوی این دوره در همان دوره یا سایر دوره‌های تحصیلی ممنوع است.

ماده ۲۹. تعداد واحدهای درسی دوره دکتری تخصصی ۳۶ واحد است که از این تعداد، ۱۲ تا ۱۸ واحد آموزشی و ۱۸ تا ۲۴ واحد پژوهشی است که در برنامه درسی هر رشته تحصیلی لحاظ می‌شود.

ماده ۳۰. نمره ارزشیابی از هر درس به صورت عددی از صفر تا ۲۰ محاسبه می‌شود. حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۴ و میانگین کل قابل قبول پس از گذراندن تمام واحدهای آموزشی ۱۶ است.
تبصره. برای ورود به مرحله ارزیابی جامع، کسب میانگین کل حداقل ۱۶ از تمام دروس دوره الزامی است.

ماده ۳۱. «تغییر رشته» یا «انتقال» دانشجوی دوره دکتری تخصصی در همان دانشگاه یا سایر دانشگاه‌ها (دولتی و غیردولتی) ممنوع است.

تاریخ: ۹۷،۳،۱
شماره: ۲،۲۳-۴۹
پیوست:

بسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

وزیر

ماده ۳۲. تصویب طرح پیشنهادی رساله در گروه آموزشی پس از گذراندن موفقیت‌آمیز ارزیابی جامع، شرط لازم برای اجرای رساله در دوره دکتری تخصصی است.

تبصره. رویکردها و سیاست‌های کلان برای جهت‌دهی به محورهای مطالعاتی و تحقیقاتی دانشجویان در انتخاب موضوع و نگارش رساله از سوی معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه تعیین و ضوابط و شرایط اختصاصی انجام آن در قالب رساله را شورای آموزشی دانشگاه تصویب می‌کند.

ماده ۳۳. دانشجوی دوره دکتری تخصصی مجاز است علاوه بر استاد راهنمای اصلی، استاد راهنمای دوم نیز داشته باشد. استاد راهنما به درخواست دانشجو و از میان اعضای هیئت علمی دارای شرایط دانشگاه محل تحصیل و با مرتبه علمی حداقل استادیاری با تأیید گروه آموزشی تعیین می‌شود. انتخاب استاد/استادان مشاور به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه آموزشی از میان اعضای هیئت علمی یا افراد دارای صلاحیت با تخصص مرتبط، امکان‌پذیر است.

ماده ۳۴. دانشجو پس از تدوین رساله و مشروط بر تأیید استاد/استادان راهنما از حداقل کفایت دستاوردهای علمی (چاپ یک مقاله علمی- پژوهشی معتبر و مستخرج از رساله و یا ثبت پتنت خارجی)؛ مجاز است در حضور هیئت داوران از رساله خود دفاع کند.

تبصره. محدوده شاخص‌های کفایت دستاوردهای علمی توسط معاونت آموزشی و با مشارکت معاونت پژوهش و فناوری تعیین و پس از تصویب در شورای آموزشی دانشگاه قابل اجرا است.

ماده ۳۵. نمره رساله در میانگین کل محاسبه نمی‌شود و ارزشیابی آن به‌صورت کیفی و به شرح زیر انجام می‌شود:

- مردود (کمتر از ۱۶)؛
  - قبول با درجه؛ خوب (۱۶ تا ۱۷/۹۹)، خیلی خوب (۱۸ تا ۱۸/۹۹) و یا عالی (۱۹ تا ۲۰).
- تبصره ۱.** چنانچه ارزشیابی رساله، مردود اعلام شود، با تأیید هیئت داوران حداکثر یک نیمسال تحصیل به دانشجو اجازه داده می‌شود تا پس از اعمال نظرات اصلاحی هیئت داوران، یک بار دیگر در جلسه دفاع شرکت و از رساله خود دفاع کند.
- تبصره ۲.** دانشجویی که در سنوات مجاز تحصیلی با موفقیت از رساله خود دفاع نکند، با رعایت ضوابط مربوط فقط گواهی گذراندن واحدهای درسی را دریافت می‌کند.

تاریخ: ۹۷، ۳، ۱
شماره: ۲، ۳۳، ۶۹
پیوست:

بسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

وزیر

ماده ۳۶. ملاک دانش آموختگی، گذراندن کلیه واحدهای دوره، داشتن میانگین کل حداقل ۱۶ و موفقیت در دفاع از رساله است.
تبصره. تاریخ دانش آموختگی، روز دفاع با کسب درجه قبولی از رساله است.

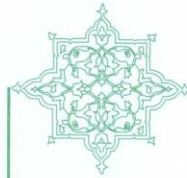
ماده ۳۷. چنانچه دانشجو در حین تحصیل و انجام پژوهش و تدوین رساله مرتکب تخلف علمی (جعل، تقلب، کپی برداری و مانند اینها) شود و تخلف او از سوی دانشگاه تأیید گردد، از ادامه تحصیل محروم و اخراج می شود.
تبصره. احراز و اثبات تخلف علمی دانشجو پس از اتمام تحصیلات از سوی دانشگاه، منجر به ابطال مدرک تحصیلی صادر شده خواهد شد.

ماده ۳۸. مسئولیت حسن اجرای این آیین نامه و پاسخگویی قانونی به آن بر عهده دانشگاه و نظارت بر اجرا و تفسیر مفاد آن بر عهده معاون آموزشی وزارت است.

این آیین نامه با یک مقدمه، ۳۸ ماده، ۲۹ تبصره و یک پیوست، در جلسه شماره ۸۸۹ تاریخ ۱۳۹۶/۱۰/۳۰ به تصویب شورای عالی برنامه ریزی آموزشی رسید و برای دانشجویان ورودی سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ و پس از آن لازم الاجرا است و تمام آیین نامه ها و بخشنامه های مغایر با آن لغو و بلا اثر اعلام می شود.

منصور غلامی

پیوست آیین نامه دوره های تحصیلی

۱. **وزارت:** منظور وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است.
۲. **دانشگاه:** منظور هر یک از دانشگاه ها و مؤسسه های آموزش عالی و پژوهشی دارای مجوز تاسیس از مراجع ذی ربط که مجری دوره های کاردانی، کارشناسی ناپیوسته، کارشناسی پیوسته، کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی هستند.
۳. **آموزش رایگان:** منظور آموزش دانشجو در طول سنوات مجاز دوره تحصیلی، بدون پرداخت هزینه (در دانشگاه های استفاده کننده از بودجه عمومی دولت) است.
۴. **دانشجو:** فردی است که در یکی از دوره های آموزش عالی برابر ضوابط معین، پذیرفته شده، ثبت نام کرده و به تحصیل مشغول است.
۵. **دانش آموخته:** فردی است که یکی از رشته های دوره های تحصیلی مصوب را با موفقیت به پایان رسانده و برابر ضوابط معین، گواهی یا مدرک تحصیلی مربوطه را دریافت کرده است.
۶. **حضور:** شیوه ای از پذیرش است که دانشجو به صورت تمام وقت در فعالیت های تحصیلی دانشگاه شرکت می کند.
۷. **غیر حضوری:** شیوه ای از پذیرش است که دانشجو بدون حضور در دانشگاه، فعالیت های تحصیلی دارد.
۸. **نیمه حضوری:** شیوه ای از پذیرش است که بخشی از آموزش آن حضوری و بخش دیگر غیر حضوری به انجام می رسد.
۹. **شهریه پرداز:** منظور آموزش دانشجو در یک دوره تحصیلی، به ازای پرداخت هزینه ها است.
۱۰. **نیمسال تحصیلی:** بازه زمانی تعیین شده که شامل ۱۶ هفته آموزش و ۲ هفته امتحانات پایانی است.
۱۱. **بازه تابستانی:** بازه زمانی شامل ۶ هفته آموزش و ۱ هفته امتحانات است.
۱۲. **برنامه درسی:** مجموعه به هم پیوسته ای از دروس هر رشته تحصیلی با هدفی مشخص، مصوب مراجع قانونی است.
۱۳. **واحد درسی:** ارزش مقداری درسی است که مفاد آن برای هر واحد نظری ۱۶ ساعت، عملی یا آزمایشگاهی ۳۲ ساعت، کارگاهی یا عملیات میدانی (بازدید علمی) ۴۸ ساعت، کارورزی یا کار در عرصه ۶۴ ساعت و کارآموزی ۱۲۰ ساعت در طول یک نیمسال تحصیلی یا بازه تابستانی است و طبق برنامه درسی مصوب اجرا می شود.
۱۴. **درس جبرانی:** درسی است که با تأیید گروه آموزشی، گذراندن آن برای رفع کمبود دانش یا مهارت دانشجو، در آغاز دوره تحصیلی، ضروری تشخیص داده می شود.

تاریخ: ۹۷، ۳، ۱
شماره: ۲، ۴۳، ۴۹
پیوست:

بسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

وزیر

۱۵. **مشروطی:** وضعیت تحصیلی است که دانشجو در یک نیمسال، بر حسب مقررات هر دوره تحصیلی، معدل کمتر از حد نصاب تعیین شده در آن دوره را کسب کرده باشد.
۱۶. **رشته تحصیلی:** یک شعبه فرعی از شاخه‌های علمی که به لحاظ موضوع دارای قلمرو مشخص و متمایز از سایر شاخه‌های علمی است و به احراز دانش تخصصی، مهارت یا کارآمدی معینی می‌انجامد.
۱۷. **گرایش تحصیلی:** به شعبه‌ای از یک رشته که ناظر بر وجه تخصصی آن باشد، اطلاق می‌شود. اختلاف درس‌ها در دو گرایش از یک رشته، نباید از ۷۰ درصد کل واحدهای رشته بیشتر باشد.
۱۸. **کاردانی پیوسته:** دوره تحصیلی است که دارندگان مدرک دیپلم، (در نظام آموزشی دارای پیش دانشگاهی بدون نیاز به گذراندن دوره پیش دانشگاهی) به آن وارد می‌شوند و با گذراندن حداقل ۶۸ واحد درسی طبق برنامه مصوب، به دریافت مدرک کاردانی نایل می‌آیند.
۱۹. **کاردانی ناپیوسته:** دوره تحصیلی پس از دوره متوسطه است که فرد پس از اخذ دیپلم و گذراندن دوره پیش دانشگاهی (در نظام آموزشی دارای پیش دانشگاهی) به آن وارد می‌شود و با گذراندن حداقل ۶۸ واحد درسی طبق برنامه مصوب، به دریافت مدرک کاردانی نایل می‌آید.
۲۰. **کارشناسی پیوسته:** دوره تحصیلی پس از دوره متوسطه است که فرد پس از اخذ دیپلم و گذراندن دوره پیش دانشگاهی (در نظام آموزشی دارای پیش دانشگاهی) به آن وارد شده و با گذراندن حداقل ۱۳۰ واحد درسی طبق برنامه درسی مصوب به دریافت مدرک کارشناسی نایل می‌آید.
۲۱. **کارشناسی ناپیوسته:** دوره تحصیلی است که پس از دوره کاردانی (پیوسته یا ناپیوسته) آغاز و با گذراندن حداقل ۶۸ واحد درسی طبق برنامه مصوب، به دریافت مدرک کارشناسی منتهی می‌شود.
۲۲. **کارشناسی ارشد:** دوره تحصیلی است که پس از دوره کارشناسی آغاز می‌شود و شامل ۲۸ تا ۳۲ واحد درسی است.
۲۳. **دکتری تخصصی:** دوره تحصیلی است که پس از دوره کارشناسی ارشد آغاز می‌شود و شامل ۳۶ واحد درسی است.
۲۴. **گروه آزمایشی:** مجموعه رشته‌های تحصیلی در دوره متوسطه است که با توجه به مواد آزمون مشترک، دسته‌بندی می‌شود.
۲۵. **گروه آموزشی:** بنیادی‌ترین واحد سازمانی دانشگاهی متشکل از تعدادی عضو هیئت علمی با تخصص مشترک، در یک رشته علمی خاص یا چند رشته متجانس که به منظور ایجاد و اجرای آن رشته تحصیلی در دانشگاه تشکیل می‌شود.
۲۶. **دوره هم‌عرض:** دوره‌ای است که در مجموعه گروه‌های آموزشی هم‌راستا تعریف شوند.
۲۷. **شورای آموزشی:** یکی از شوراهای تخصصی در نخستین سطح سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی راهبردی در امور آموزشی دانشگاه است که به منظور ایجاد هماهنگی و تسهیل در امور اجرایی مرتبط با تحصیل

- دانشجو در حوزه معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی تشکیل می‌شود.
۲۸. **شیوه آموزشی- پژوهشی:** شیوه‌ای تحصیلی در دوره کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی که برنامه درسی مربوط به آن، علاوه بر واحدهای درسی، مشتمل بر اجرای یک پروژه تحقیقاتی است که منجر به پایان‌نامه و یا رساله می‌شود.
۲۹. **شیوه مجازی:** شیوه آموزشی در دوره کارشناسی یا کارشناسی ارشد است که دانشجوی آن برابر ضوابط معین پذیرفته و ثبت‌نام می‌شود و به کمک فناوری اطلاعات و ارتباطات، تحصیل می‌کند. در این شیوه دانشجو نیمه حضوری یا غیرحضوری تحصیل می‌کند.
۳۰. **ارزیابی جامع:** بررسی همه جانبه از توانمندی‌های آموزشی و پژوهشی دانشجوی دکتری تخصصی است که پس از گذراندن واحدهای دوره برگزار می‌شود.
۳۱. **راهنمای آموزشی:** عضو هیئت علمی آگاه و مسلط به امور آموزشی و پژوهشی است که از سوی دانشگاه انتخاب می‌شود تا از تاریخ ورود تا پایان دوره تحصیلی، راهنمای تحصیل دانشجو باشد.
۳۲. **پایان‌نامه:** مستند علمی است که در فرایند تحصیل دانشجوی دوره کارشناسی ارشد و از طریق تحقیق در یک حوزه معین از رشته یا گرایش تحصیلی و با راهنمایی استاد/استادان راهنما و حسب مورد بر اساس استانداردهای پژوهشی تدوین می‌شود.
۳۳. **رساله:** مستند علمی است که در فرایند تحصیل دانشجوی دوره دکتری تخصصی و از طریق تحقیق در یک حوزه معین از رشته یا گرایش تحصیلی، با راهنمایی استاد/استادان راهنما و بر اساس استانداردهای پژوهشی با هدف توسعه مرزهای دانش تدوین می‌شود.
۳۴. **استاد راهنما:** یکی از اعضای هیئت علمی دارای مدرک دکتری تخصصی است که مسئولیت راهنمایی دانشجو را در انجام پایان‌نامه یا رساله بر عهده دارد.
۳۵. **استاد مشاور:** یکی از اعضای هیئت علمی و یا فرد دارای صلاحیت با تخصص مرتبط است که مسئولیت مشاوره دانشجو را در انجام پروژه، پایان‌نامه و یا رساله بر عهده دارد.
۳۶. **هیئت داوران:** اعضای هیئت علمی یا افراد متخصص دارای صلاحیت دانشگاهی هستند که برای ارزیابی کمی و کیفی پایان‌نامه و یا رساله دانشجو در دوره کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی مطابق دستورالعمل اجرایی مصوب دانشگاه انتخاب می‌شوند.

علم